

Toiduainetetööstuse sihtkontrolli kokkuvõte

Tööinspeksiooni toiduainetetööstuses läbi viidud sihtkontrolliga kontrolliti 97 ettevõtet.

Toiduainetetööstuses on olulisel kohal enamik töötajate tervist mõjutavad töökeskkonna ohutegurid:

1. Õnnetusjuhtumid – löiked, libisemised ja kukkumised;
2. Füüsilised – niiskus, kõrge/madal temperatuur ja nende vaheldumine, aegajalt müra;
3. Keemilised – jahutolm, maitseained, süsihappegaas ja erinevad puhastusvahendid;
4. Füsioloogilised – raskuste tõstmised, korduvad liigutused ja sundasendis töö;
5. Psühhosotsiaalsed – öötöö, vahetustega töö;
6. Töökorralduslikud – puhkepauside pidamise võimalus, juhendamised.

Lähtuvalt eelpool toodud nimekirjast viisid töötervishoiu tööinspektorid sihtkontrolli raames läbi üldist töökeskkonna kontrolli, kus hinnati lisaks eelmainitud ohuteguritele ka bioloogilisi ja töövahenditega seotud ohutegureid.

Sihtkontrolli tulemusena registreeriti 637 rikkumist ning 37% ehk 233 rikkumise kohta koostati ettekirjutus.

Kõige rohkem rikkumisi tuvastati ohumärkide kasutamise osas, vastavalt määruse Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas¹ § 8 ja 9 alusel. Tuvastatud 54-st rikkumisest pea pooled moodustasid sügavkülmakambrite ja jaheladude sissepääsu hoiatusmärkide puudumised. Puudusid isikukaitsevahendite kandmist „Kanna kaitsekindaid“ ja „Kanna kaitseriietust“ kohustavad märgised. Kuid nendes kohtades on selline märgistus vajalik ning sobilikke isikukaitsevahendeid peab kandma.

Kuuma ja külma temperatuuri vaheldumist esineb toiduainetetööstuse töötajate töös palju. Kuuma ja higise nahaga tuleb tööpäeva jooksul mitmeid kordi liikuda näiteks köögi ja külmruumi vahet. Siinkohal peab teadma, et niiskuses, tõmbetuules ja temperatuuride suure vaheldumise tingimustes tekivad kergesti külmetushaigused, võivad süveneda kroonilised liigese hädad ja kui külmruumis käiakse niiskete kätega soodustab see kätel kroonilise nahapõletiku ehk ekseemi teket. Mõnikord võib organism reageerida külmale ka kui allergeenile tekitades nahasügelust või -löövet.

Antud rikkumiste suure arvu põhjal võib järeldada, et tööandja ennetustegevus ei ole olnud piisav, sest tööandja ei ole teadvustanud terviseriske, mis võivad kaasneda töötajale, kuuma ja külma temperatuuri vaheldumisel.

Ohumärkide kasutamise osas tuvastasid töötervishoiu tööinspektorid lisaks ka järgmisi rikkumisi: müratase ulatus üle 85dB(A) ja puudus kohustusmärk „Kanna kuulmiskaitsevahendit“, kuumade pindade juures, kus on põletusoht, puudus kohustusmärgistus „Kanna kaitsekindaid“, kemikaalide hoiuruumi sissepääsul, kus segatakse kemikaale puudusid kohustusmärgistused "Kanna silmakaitsevahendit", "Kanna hingamisteede kaitsevahendit", "Kanna kaitsekindaid", libeda põranda puhul puudus hoiatusmärk „Libe põrand“ ja töötajatele nähtaval kohal puudus liikuva sõiduki ohualale sisenemise kohta hoiatusmärk "Liikuv veok".

Kontrollitud ettevõtetest 35%-l (34 rikkumist) tuvastati, et töökeskkonna riskianalüüs ei vastanud tegelikkusele. Tööandjad ei olnud hinnanud töötajate terviseriske, mis on seotud seisva töö, sundliigutustega, sundasenditega, raskuste käsitsi teisaldamisega ja korduvate liigutustega.

Toiduainete töötlemisel töötatakse suur osa tööajast sundasendites ja sundliigutusi tehes. Niisugune töötamine koormab skeletilihaseid, liigeseid ning luustikku. Halb sisekliima

tööruumides süvendab veelgi sundasendist ja sundliigutustest põhjustatud liigeste, lihaste ja luude kahjustusi. Pidev töö jalgadel põhjustab nii jalaveenide, -liigeste kui ka -lihaste kahjustusi, mille tulemusena võivad tekkida jalgade verevarustuse häired. Pidev ülakeha pööramine ning raskuste tõstmine koormab selgroo kaela-, rinna- ja nimmepiirkonda, mistõttu töötajatel on tihti nendes piirkondades krooniline valusündroom.

Töötajate tervise hoidmise ja säilimise nimel on väga oluline, et tööandja hindab tõsiselt eelpool nimetatud ohutegurite mõju töötaja tervisele enne kui need töötajaid kahjustavad. Ohutegurite alahindamine on kui pea liiva alla peitmine ja ei tähenda, et riske pole või nende mõju töötaja tervisele kaob iseenesest. Riskianalüüsi alusel ei olnud tegevuskava terviseriski vältimiseks või vähendamiseks koostatud 29 tööandjal.

Kontrollitud ettevõtetest 9%-l ei olnud tööandja töökeskkonna riskianalüüsi korraldanud.

Töötervishoiu tööinspektorid tuvastasid 33 rikkumist koostamata ohutusjuhendite kohta. Peamiselt oli koostamata ohutusjuhendid erinevate viilutajate, fritüüride, vaakumpakendajate, konvektsioonahjude, pliitide, nõudepesumasinate, jääkuubikumasinate, mikserite, kombainide, segajate kohta, kuid ka raskuste käsitsi teisaldamise kohta.

Tervisekontroll töötervishoiuarsti juures peale 4 kuud oli korraldamata 28 ettevõttel. Rikkumistes kirjeldati, et töökeskkonna riskianalüüsi tulemuste alusel ja tööde iseloomust lähtuvalt ei ole korraldatud tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures töötajatele, kelle tervist võib tööprotsessi käigus mõjutada füsioloogilised ohutegurid. Füsioloogilised ohutegurid toiduainetetööstuses on töö seisvas asendis, sundasendid, sundliigutused, korduvad liigutused, keha kalded, raskuste käsitsi teisaldamine, mis võivad põhjustada ülekoormust nii õlavöötmele kui ka kätele ja sõrmedele ning alajäsemetele. Lisaks ohustavad töötaja tervist kokkupuude ohtlike kemikaalidega või töö laad ning öötöö.

Töötervishoiuarsti poolt läbiviidava tervisekontrolli põhieesmärk on hinnata töötaja tervises seisundit ja töötingimuste sobivust, et säilitada töötajate tervis ja töövõime. Vähetähtis ei ole ka teine eesmärk, milleks on töötaja tööst põhjustatud haiguste ennetamine ja varajane avastamine. See võimaldab vältida tervise edasist halvenemist.

Ohtlikud kohad ja liikumisteed olid vastavalt nõuetele märgistamata 27 tööandjal. Peamiselt kauba laadimise estakaadide, trepiastmete, erinevate tasapindade, madalate lagede märgistamata jätmise, mis võivad põhjustada töötajatele komistamis- ja kukumisohtu või pea ära löömise ohtu.

Töövahendi juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadised ei olnud 27 kontrollitud ettevõttes nähtavad, asjakohaselt märgistatud ning nende funktsioonid arusaadavalt ja üheselt mõistetavad. Suurimaks probleemiks oli mitteasjakohane märgistamine või tähised olid võrkeelsed. Probleemsemad töövahendid olid näiteks rullimismasinad, erinevad pakkemasinad ja tükeldajad.

Töötervishoiu tööinspektorid tuvastasid 24 rikkumist ohtlike kemikaalide ohutuskaartide ning kogu asjakohase teabe puudumise kohta.

Tööandjad on alahinnanud toiduainetetööstuses üldkasutatavate nõude, pindade ja töövahendite puhastusvahendite toimet töötajate tervisele. Kõikide tööprotsessis kasutatavate ohtlike ainete kohta peab olema info, mida on võimalik saada üksnes kemikaali ohutuskaardilt.

Toiduainetetööstuses tuleb tihti ette raskuste käsitsi teisaldamist. Tööandjatest 22%-l (21 rikkumist) ei ole hinnanud raskuste käsitsi teisaldamise riski töötaja tervisele 2001. aastal välja antud VV määruse nr. 26 „Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ juhendi kohaselt. Selle abil arvutatakse välja raskuste käsitsi teisaldamise toime töötaja tervisele ja riskitase. Hindamisel peab arvesse võtma tegelikku olukorda ja teisaldatavate raskuste kaalu. Vastavalt tulemusele suunata töötajad, kelle riskihinne on üle 10ne, tervisekontrolli. Tööandja peab koostama ohutusjuhendi raskuste käsitsi teisaldamiseks, mis on reaalses elus kasutatav ja sisaldab asjakohaseid juhiseid ning õigeid töövõtteid raskuse teisaldamiseks.

Sihtkontrolli tulemustest lähtuvalt soovib Tööinspeksioon:

1. Märkida tööruumides ohuallikad vajalike **ohumärgistustega**, kas selleks on siis madal temperatuur, isikukaitsevahendite kasutamise kohustus või kukkumis-libisemisoht;
2. **Vaadata üle riskianalüüsis** kõikide töökeskkonnas esinevate ohutegurite osas, pöörates suuremat tähelepanu füsioloogilistele ohuteguritele (raskuste käsitsi teisaldamine, sundaasendid, korduvad liigutused jne);
3. Koostada **tegevuskava** ohtude ja terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks ning rakendada meetmeid riskide vähendamiseks;
4. Pöörata töötajate juhendamisele, väljaõppele ning täiendjuhendamisele suuremat tähelepanu (nt raskuste käsitsi teisaldamist, isikukaitsevahendite kasutamist);
5. Suunata töötajad **tervisekontrolli** töötervishoiuarsti juurde, et säiliks töötaja tervis ja töövõime;
6. Kõigi kasutatavate ohtlike kemikaalide kohta muretseda **kemikaali ohutuskaardid** ja mitte alahinnata nende toimet töötajate tervisele.

Ohutu ja turvalise töökeskkonna loomisel on teile vajadusel abiks ka Tööinspeksiooni töökeskkonna konsultandid. Konsultant nõustab tööandjat töökeskkonna juhtimissüsteemi loomisel. Töökeskkonna konsultandi teenus on ettevõttele tasuta. Kui soovite kutsuda töökeskkonna konsultandi oma ettevõttesse, saatke palun e-kiri Tööinspeksiooni üldaadressile ti@ti.ee.